

Konkretisering af landbrugsvirksomhedens bæredygtige målepunkter

KENNETH KJELDGAARD

CHEFKONSULENT, CAND.MERC.

LEDELSE & ØKONOMI, INNOVATION

SEGES INNOVATION P/S

Indledning

Fra 2025 og 2026 skal den finansielle sektor og store aftagervirksomheder rapportere på bæredygtighed i forbindelse med deres årsrapport og sætte mål for deres bæredygtighed. Det får betydning for dokumentation af den enkelte landbrugsvirksomheds bæredygtighed. Formålet med dette notat er at konkretisere landbrugsvirksomhedens bæredygtige målepunkter.

Sammenfatning

EU-direktivet, Corporate Sustainability Reporting Directive (CSRD) og European Sustainability Reporting Standards (ESRS) fastsætter kravene til den fremtidige bæredygtighedsrapportering for store virksomheder. I dansk landbrug skønnes omkring 25 primære landbrugsvirksomheder at være direkte omfattet af de nye rapporteringskrav i EU-direktivet, som for deres vedkommende gælder fra 2026 baseret på deres 2025-årsrapport.

Omfattede virksomheder (herefter omtalt CSRD-virksomheder) forpligtiges til at medtage bæredygtighedsoplysninger, hvis disse defineres som væsentlige ud fra en dobbelt væsentlighedsvurdering. Det kræver en dybdegående analyse af CSRD-virksomhedens aktiviteter og dens værdikædes ESG-påvirkning¹.

Landbrugsvirksomheder kan indgå i store virksomheders værdikæde som enten låntager, aftager eller underleverandør af f.eks. foder, mælk, kød eller afgrøder. Det vil være den enkelte CSRD-virksomhed, som skal vurdere, om den enkelte landbrugsvirksomhed er et væsentligt element i deres værdikæde. Er det tilfældet, omfattes landbrugsvirksomheden indirekte af kravene, da CSRD-virksomheden vil efterspørge oplysninger og data fra landbrugsvirksomheden til deres bæredygtighedsrapportering.

Landbrugsvirksomhedens målepunkter

På nuværende tidspunkt er store virksomheder ved at forberede sig til den første rapportering på bæredygtighed i 2025. Det gøres på forskellige måder inden for reglerne i CSRD og ESRS, da rapporteringsomfanget afhænger af virksomhedernes væsentlighedsvurdering. Virksomhederne, som er længst fremme i deres forberedelser, har allerede opbygget en database med offentlige og virksomhedsspecifikke oplysninger fra deres værdikæde. Indsamlingen af data spænder fra en makrotilgang

¹ Læs mere i [Påvirkning af EU Taksonomi og CSRD på landbrugsvirksomheden \(landbrugsinfo.dk\)](https://landbrugsinfo.dk)

med data indsamlet fra Danmarks Statistik til en mikrotilgang med oplysninger og data direkte fra virksomhederne i værdikæden – herunder landbrugsvirksomheder. Opsamlingen af data sker ved brug af dataopsamling fra værdikædevirksomhedernes regnskaber og spørgeskemaer.

Kombineres erfaringerne fra ovenstående med en faglig vurdering af kommende krav til bæredygtighedsrapportering vises herunder potentielle værdikædeoplysninger for landbrugsvirksomheden.

Europæiske standarder for bæredygtighedsrapportering (ESRS)			Eksempler på værdikædeoplysninger for landbrugsvirksomheden	
Tværgående	ESRS 1	Generelle krav		
	ESRS 2	Generelle oplysninger		
Miljømål	ESRS E1	Klimaændringer	→	CSRD-virksomhedens Scope 3 drivhusgasudledning
	ESRS E2	Forurening	→	Vand, luft og jord samt problematiske stoffer - herunder brug af sprøtegifte, diesel og gødning.
	ESRS E3	Vand- og havressourcer	→	Vandforbrug, genbrug af vand og risici (oversvømmelser mv.)
	ESRS E4	Biodiversitet og økosystemer	→	Biodiversitetsnøgletal relateret til handlinger, mål og risici - herunder udledninger, gødning mv.
	ESRS E5	Ressourceanvendelse og cirkulær økonomi	→	Genbrug af gødning og affald, forbrug af ressourcer som ikke er samlet op af andre ESRS
Sociale mål	ESRS S1	Egen arbejdsstyrke		
	ESRS S2	Arbejdstagere i værdikæden	→	Medarbejderforhold (arbejdstimer, løn, helbred, sikkerhed, fagforening) og lighed
	ESRS S3	Berørte samfund		
	ESRS S4	Forbrugere og slutbrugere		
Governance	ESRS G1	Virksomhedernes adfærd		
Virksomhedsspecifikke forhold	ESRS 1	Væsentlighedsvurdering	→	Dyrevelfærd

Note: ESRS-oplysningsemner ses til venstre i figuren, mens eksempler på potentielle værdikædeoplysninger for landbrugsvirksomheden ses til højre i figuren.

Værdikædeoplysningerne i figuren er ikke udtømmende og afhænger i høj grad af de omfattede virksomheders (dobbelte) væsentlighedsvurderinger. Derfor kan landbrugsvirksomhederne blive mødt med forskellige oplysningskrav fra forskellige samarbejdspartnere. Landbrugsvirksomhederne skal dog være forberedt på at kunne blive mødt med krav fra deres samarbejdspartnere om de fleste af oplysningskravene og målepunkter fra ovenstående figur.

For de enkelte landbrugsvirksomheder vil det være fordelagtigt, hvis den finansielle sektor og aftager-virksomhederne kunne blive enige om en fællesmængde af målepunkter og oplysninger. Fremadrettet forventes større konsensus om værdikædeoplysningerne, som formodentligt for størstedelen af oplysninger bliver automatiseret. Indtil det sker, skal den enkelte landbrugsvirksomhed dog stadig forvente, at samarbejdspartnere efterspørger (dokumenterbare) bæredygtighedsoplysninger, og oplysningskravene og krav til målepunkter kan være forskellige.

Beskrivelse og gennemgang af reglerne til bæredygtighedsrapportering

Til uddybning af sammenfatningen og landbrugsvirksomhedens målepunkter følger herunder en mere detaljeret gennemgang af reglerne til bæredygtighedsrapportering i CSRD og ESRS. Gennemgangen er todelte.

Del 1 indeholder en overordnet beskrivelse af, hvem der omfattes af CSRD og ESRS, og hvordan det påvirker ESG-rapporteringen for den primære landbrugsvirksomhed. Beskrivelsen afsluttes med en faglig vurdering af og bud på potentielle ESG-oplysninger for landbrugsvirksomheden.

Del 2 er en beskrivelse af, hvordan store virksomheder skal vurdere og vælge oplysninger og datapunkter inden for ESRS. Dette er vigtigt, da det giver den primære landbrugsvirksomhed og dens rådgivere en forståelse og indsigt i, hvilken ESG-information der potentielt efterspørges og skal indsamles i fremtiden.

Del 1: EU's nye lov om bæredygtighedsrapportering

Store virksomheder skal i henhold til EU-direktivet, Corporate Sustainability Reporting Directive (CSRD) for første gang fra 2025 udarbejde en bæredygtighedsrapportering baseret på deres årsrapport for 2024. Heri forpligtes blandt andet den finansielle sektor og store virksomheder til at rapportere om deres egen og deres værdikæders påvirkning af bæredygtighed.

Implementeringen sker i fire faser.

Figur 1 viser, hvilke virksomheder der er omfattet af CSRD, og hvornår de senest skal rapportere.

Rapportering i 2025 vedr. regnskabsåret 2024	Rapportering i 2026 vedr. regnskabsåret 2025	Rapportering i 2027 vedr. regnskabsåret 2026	Rapportering i 2029 vedr. regnskabsåret 2028
• Virksomheder, der allerede er omfattet af direktivet om ikke-finansiell rapportering (NFRD) • Regnskabsklasse D med over 500 ansatte	• Store virksomheder, der i øjeblikket ikke er omfattet af direktivet om ikke-finansiell rapportering • Regnskabsklasse (store) C, som overskrider to ud af tre kriterier: • Omsætning over 391 mio. kr. • Balancesum over 195 mio. kr. • Mere end 250 ansatte	• Børsnoterede SMV'er med færre end 250 ansatte undtagen mikrovirksomheder, små og ikke komplekse kreditinstitutter og captive-forsikringselskaber	• Tredjelandsvirksomheder med en nettoomsætning på over 150 mio. i EU, hvis de har mindst ét datterselskab eller en filial i EU, der overstiger visse niveauer

Figur 1. Tidslinje for implementering af CSRD-direktivet i forskellige typer af virksomheder.

Kilde: SEGES Innovation med inspiration fra EU og national lovgivning.

Den første gruppe omfatter alle store børsnoterede og finansielle virksomheder med mere end 500 ansatte, som allerede nu er underlagt direktivet om ikke-finansiell rapportering (NFRD). Denne gruppe omfatter ingen primære landbrugsvirksomheder. Derimod omfattes landbrugets interessenter heriblandt realkreditselskaber som DLR, Jyske Realkredit, Nykredit A/S, Nordea Kredit, Realkredit Danmark m.fl. samt store pengeinstitutter og forsikringselskaber med mere end 500 ansatte. Disse virksomheder skal rapportere inden for reglerne i CSRD fra 2025.

I næste gruppe inkluderes virksomheder, som ikke er omfattet af NFRD, og som befinder sig i regnskabsklasse (store) C. I dansk landbrug skønnes omkring 25 primære landbrugsvirksomheder at være i regnskabsklasse (store) C sammen med blandt andet Danish Crown, Arla og DLG m.fl. Disse virksomheder skal senest rapportere på bæredygtighed i forbindelse med årsrapporten i 2026.

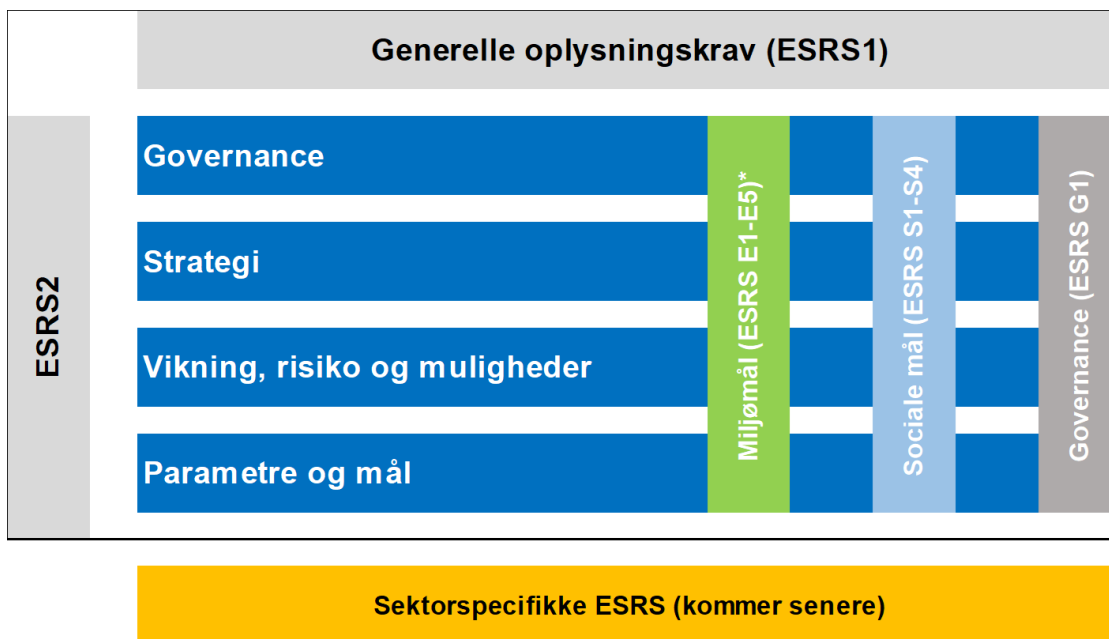
Resten af landbrugsvirksomhederne omfattes indirekte af, at de store virksomheder skal til at rapportere på bæredygtighed. Det skyldes krav om, at CSRD-virksomhederne skal indsamle data og rapportere om påvirkning fra deres værdikæde, som inkluderer leverandører, underleverandører, distributions- og forbrugsled.

CSRD's direktivets indvirkning på landbrugsvirksomheden

CSRD indeholder reglerne for, hvad virksomhederne skal rapportere på men ikke hvordan. Disse regler er samlet i European Sustainability Reporting Standards (ESRS), som består af 12 sæt standarder til rapportering (se bilag 2 og 3 i [Påvirkning af EU Taksonomi og CSRD på landbrugsvirksomheden \(landbrugsinfo.dk\)](#)).

Formålet med CSRD og ESRS er at forbedre, styrke og standardisere virksomhedernes udvikling og rapportering om bæredygtighed. For at kunne nå i mål er klassifikation af bæredygtige aktiviteter defineret i [EU-taksonomien](#) tænkt direkte ind i rapporteringskravene under miljømålene (E1-E5) i ESRS'en.

Figur 2 viser opbygningen af ESRS-standarderne.

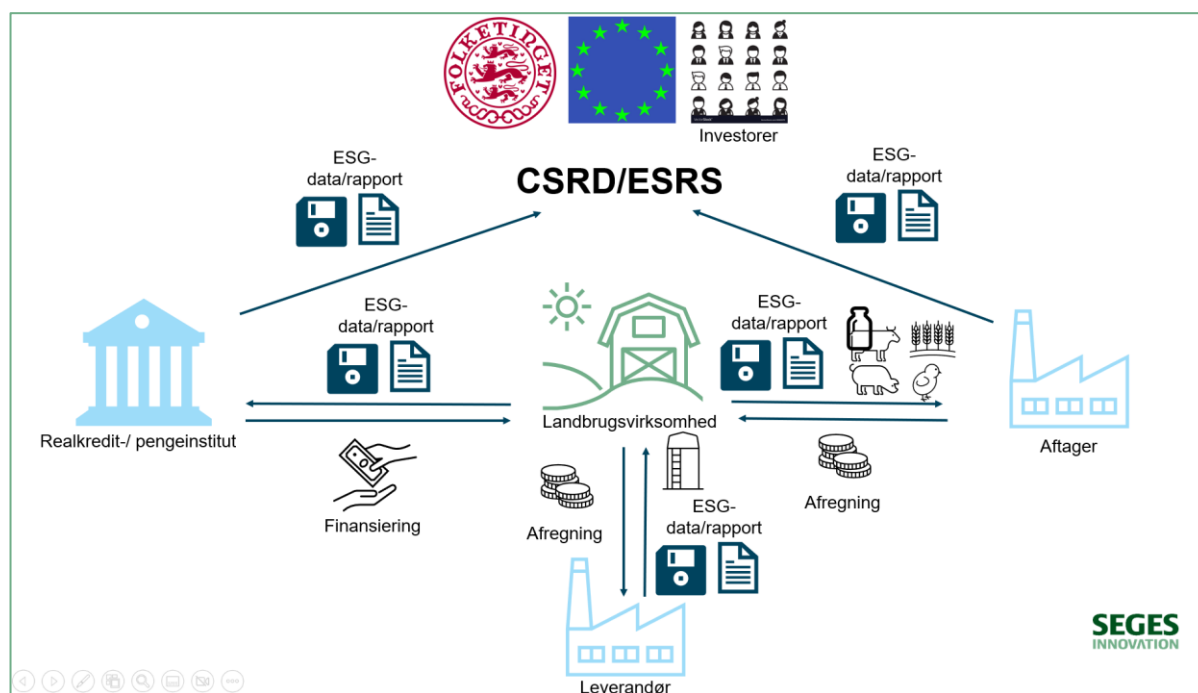
* EU Taksonomi

Figur 2. ESRS, juli 2023.

Kilde: SEGES Innovation med inspiration fra EFRAG.

Når EU-taksonomien indføres for landbrug, og ESRS'en suppleres med minimumskrav til landbrugsfaglige oplysninger fra kommende sektorspecifikke standarder (orange blok i Figur 2), kan rapporteringen for CSRD-virksomheder ud fra internationale anerkendte videnskabeligt baseret metoder benyttes til at måle deres bæredygtige udvikling. Da disse virksomheder er forpligtiget til at opsamle ESG-oplysninger og data fra deres værdikæde, vil det i nogen udstrækning også gælde for virksomhederne i værdikæden.

Figur 3 illustrerer samspillet mellem landbrugsvirksomheden i midten og CSRD/ESRS-interessenter.

Figur 3. ESG-rapportering for landbrugsvirksomheden.

Kilde: SEGES Innovation med inspiration fra EU-lovgivning.

Ifølge CSRD og ESRS er det op til den enkelte CSRD-virksomhed at vurdere, om den enkelte landbrugsvirksomhed er et væsentligt element i virksomhedens værdikæde. Er det tilfældet, omfattes landbrugsvirksomheden indirekte af kravene, da CSRD-virksomheden vil efterspørge oplysninger og data til deres bæredygtighedsrapportering.

Derfor kan primære landbrugsvirksomheder, der ikke direkte er omfattet af CSRD, komme til at rapportere på, hvad interessenterne (den finansielle sektor og aftagerledet) kræver af ESG-oplysninger og målepunkter i henhold til CSRD og ESRS.

Landbrugsvirksomhedens krav om målepunkter

På nuværende tidspunkt er store virksomheder ved at forberede sig til CSRD-rapportering fra 2025. Det gøres på forskellige måder inden for reglerne i CSRD og ESRS.

Virksomhederne, som er længst fremme i deres forberedelser, har opbygget en database med offentlige og virksomhedsspecifikke oplysninger fra deres værdikæde. Indsamlingen af data spænder fra en makrotilgang med data indsamlet fra Danmarks Statistik til en mikrotilgang med oplysninger og data direkte fra virksomhederne i værdikæden. Sidstnævnte sker ved brug af dataopsamling fra værdikædevirksomhedernes regnskaber og spørgeskemaer.

Kombineres erfaringerne fra ovenstående med en faglig vurdering fra analyse af kommende krav til bæredygtighedsrapportering vises herunder potentielle værdikædeoplysninger for landbrugsvirksomheden.

Figur 4 viser eksempler på potentielle værdikædeoplysninger for landbrugsvirksomheden.

Europæiske standarder for bæredygtighedsrapportering (ESRS)			Eksempler på værdikædeoplysninger for landbrugsvirksomheden	
Tværgående	ESRS 1	Generelle krav		
	ESRS 2	Generelle oplysninger		
Miljømål	ESRS E1	Klimaændringer	→	CSRD-virksomhedens Scope 3 drivhusgasudledning
	ESRS E2	Forurening	→	Vand, luft og jord samt problematiske stoffer - herunder brug af sprøjtegifte, diesel og gødning.
	ESRS E3	Vand- og havressourcer	→	Vandforbrug, genbrug af vand og risici (oversvømmelser mv.)
	ESRS E4	Biodiversitet og økosystemer	→	Biodiversitetsnøgletal relateret til handlinger, mål og risici - herunder udledninger, gødning mv.
	ESRS E5	Ressourceanvendelse og cirkulær økonomi	→	Genbrug af gødning og affald, forbrug af ressourcer som ikke er samlet op af andre ESRS
Sociale mål	ESRS S1	Egen arbejdsstyrke		
	ESRS S2	Arbejdstagere i værdikæden	→	Medarbejderforhold (arbejdstimer, løn, helbred, sikkerhed, fagforening) og lighed
	ESRS S3	Berørte samfund		
	ESRS S4	Forbrugere og slutbrugere		
Governance	ESRS G1	Virksomhedernes adfærd		
Virksomhedsspecifikke forhold	ESRS 1	Væsentlighedsvurdering	→	Dyrevelfærd

Figur 4. Eksempler på potentielle værdikædeoplysninger for landbrugsvirksomheden.

Kilde: SEGES Innovation ud fra ESRS med inspiration fra Niklas Witt (2023).

Værdikædeoplysningerne i Figur 4 er ikke udtømmende og afhænger i høj grad af de omfattede virksomheders (dobbelte) væsentlighedsvurderinger. Derfor kan landbrugsvirksomhederne blive mødt med forskellige oplysningskrav fra forskellige samarbejdspartnere. Det gør også, at primære landbrugsvirksomheder i store virksomheders værdikæde i første omgang kan forholde sig passivt mht. bæredygtighedskravene fra CSRD. Landbrugsvirksomhederne skal dog være forberedt på at kunne møde krav fra deres interessenter om de fleste af oplysningskravene og målepunkter fra ovenstående figur.

For de enkelte landbrugsvirksomheder vil det være fordelagtigt, hvis den finansielle sektor og aftager-virksomhederne kunne blive enige om en fællesmængde af målepunkter og oplysninger. Fremadrettet forventes større konsensus om værdikædeoplysningerne, som formodentligt for størstedelen af oplysninger bliver automatiseret. Indtil det sker, skal den enkelte landbrugsvirksomhed dog stadig forvente,

at deres interessenter efterspørger (dokumenterbare) bæredygtighedsoplysninger, og oplysningskravene og krav til målepunkter kan være forskellige.

For at få et overblik over potentielle oplysningskrav er det nødvendigt med en gennemgang af ESRS (Del 2).

Del 2: ESRS – væsentlighedsvurdering og valg af datapunkter

ESRS fastlægger den overordnede metode for, hvilke oplysninger CSRD-virksomheden skal medtage i deres bæredygtighedsrapportering og efterspørge i deres værdikæde. CSRD kræver, at dette sker ud fra et dobbelt væsentlighedsprincip.

Dobbelt væsentlighed

Formålet med at rapportere ud fra et dobbelt væsentlighedsprincip er at afdække, hvordan en virksomhed påvirker samfund og miljø, samt hvordan samfund og miljø påvirker virksomheden.

Det dobbelte væsentlighedsprincip kræver, at virksomheden analyserer, tager stilling til og rapporterer om såvel den interne og eksterne påvirkning af dens aktiviteter. Til dette formål skelner ESRS mellem (på)virkningens væsentlighed og finansiell væsentlighed, hvor fællesmængden af disse er dobbelt væsentlighed.

Figur 5 viser en illustration af den dobbelte væsentlighedsanalyse.

Figur 5. Dobbelt væsentlighedsanalyse.

Kilde: SEGES Innovation med inspiration fra ESRS og EFRAG.

IRO (virkninger, risici og muligheder)

Samlet betegnes virkninger, risici og muligheder som IRO'er, der er bestemmende for, hvorvidt en oplysning er væsentlig og dermed skal rapporteres om.

ESRS definerer (på)virkningens væsentlighed som positive eller negative bæredygtighedsrelaterede påvirkninger ud fra virksomhedens aktiviteter. Det gælder både aktuelle og potentielle fremtidige

påvirkninger. Analysen tager udgangspunkt i en indefra-og-ud-tilgang, hvor virksomheden skal af-dække, hvilke påvirkninger virksomhedens aktiviteter har på miljøet og samfundet. Eksempelvis påvirker Arlas aktiviteter udledningen af CO₂, og Arla har klimagasemissioner (og herunder køb af mælk og den underliggende produktion hos andelshavere) som et væsentligt hovedemne.

Finansiell væsentlighed defineres som virksomhedens finansielle risici og muligheder baseret på virksomhedens aktiviteter, der skyldes afhængigheden til naturlige, menneskelige og sociale ressourcer. Analysen foretages med et udefra-og-ind-perspektiv, hvor virksomheden fastlægger væsentlige udefrakommende områder, der kan påvirke virksomhedens økonomi. Eksempelvis har Arla også klimagasemissioner som et væsentligt hovedemne for Arlas finansielle væsentlighed, da klimarelaterede risici blandt andet kan lede til fald i mælkemængde og risiko for øgede produktionsomkostninger.

I begge tilfælde kan en væsentlig hændelse være både positiv og negativ og skal vurderes på kort (0-1 år), mellemlang (1-5 år) og lang sigt (over 5 år), ligesom vurderingen ikke kun omfatter virksomhedens egne aktiviteter men også aktiviteter fra virksomhedens op- og nedstrøms værdikæde.

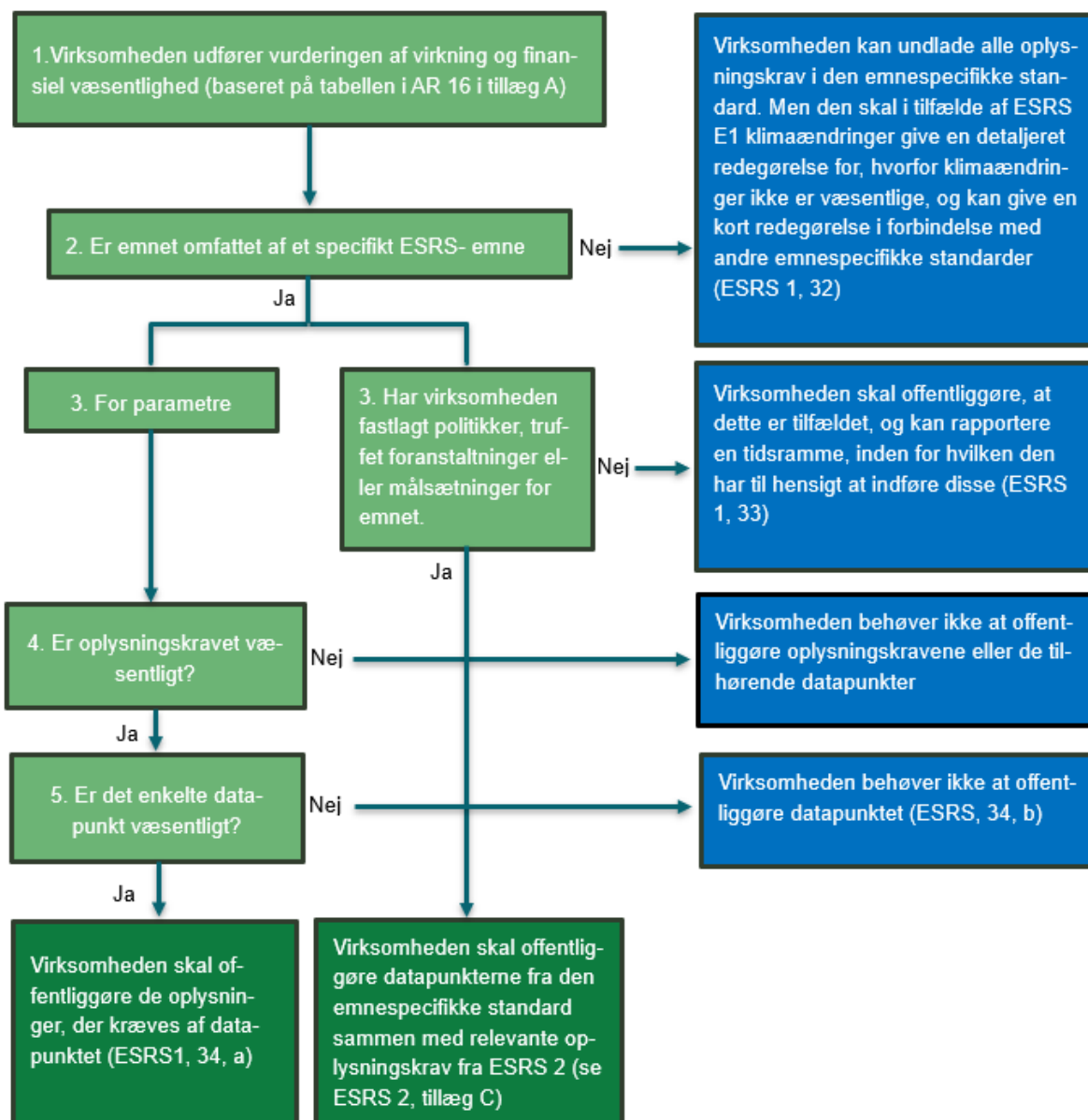
Virksomhedens oplysningskrav

Til hjælp for vurderingen af, hvornår og hvilke væsentlige (på)virkninger og finansielle oplysninger og målepunkter virksomheden skal rapportere om, indeholder ESRS et flowdiagram til væsentlighedsvurdering.

Flowdiagrammet er nummeret fra 1-5 og tager udgangspunkt i virksomhedens væsentlighedsvurdering baseret på fem spørgsmål, der hver især enten leder til et nyt spørgsmål (grønne bokse) eller til en handling (mørkegrønne og blå bokse). Hver handlingsboks indeholder en kort beskrivelse samt henvisninger til ESRS-lovgivningen i BILAG til Kommissionens delegerede forordning (EU) .../... om supplerende regler til Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 2013/34/EU for så vidt angår standarder for bæredygtighedsrapportering².

Figur 6 viser flowdiagram til væsentlighedsvurdering jf. retningslinjerne i ESRS.

² Eksempelvis henviser ESRS1, 34, a til sætning 34 (a) i ESRS1 – Generelle krav.

Figur 6. Flowdiagram til væsentlighedsvurdering.

Kilde: SEGES Innovation med inspiration fra ESRS

Når virksomheden udfører sin væsentlighedsvurdering, skal der tages hensyn til en lang række bæredygtighedsforhold. I første omgang omfatter det nedenstående emnespecifikke standarder, som fremgår af Figur 7. Senere skal der også tages hensyn til sektorspecifikke standarder, som oprindeligt skulle offentliggøres i juni 2024, men som pt. er udskudt med to år til offentliggørelse senest i juni 2026.

Samlet set er målet med begge standarder at fremme bæredygtighed og gennemsigtighed i virksomhedernes rapportering. De emnespecifikke standarder skal guide virksomheden igennem de mest generelle bæredygtighedsemner for den enkelte virksomhed, mens de kommende sektorspecifikke standarder forventes at indeholde præciseringer og minimumsoplysninger for de vigtigste sektorer inden for bæredygtig udvikling, herunder landbrugssektoren. Afhængigt af udformning, vil det højst sandsynligt øge kravene til oplysninger og dokumentation i virksomhedens bæredygtighedsrapporteringen og dens værdikæde.

Figur 7 viser ESRS-emnespecifikke standarder.

Miljømål	ESRS E1	Klimaændringer
	ESRS E2	Forurening
	ESRS E3	Vand- og havressourcer
	ESRS E4	Biodiversitet og økosystemer
	ESRS E5	Ressourceanvendelse og cirkulær økonomi
Sociale mål	ESRS S1	Egen arbejdsstyrke
	ESRS S2	Arbejdstagere i værdikæden
	ESRS S3	Berørte samfund
	ESRS S4	Forbrugere og slutbrugere
Governance	ESRS G1	Virksomhedernes adfærd
Virksomhedsspecifikke forhold	ESRS 1	Væsentlighedsvurdering

Figur 7. ESRS-standarder.

Kilde: SEGES Innovation med inspiration fra ESRS.

Hvert ESG-emne dækker over flere underemner og evt. under-underemner, som er listet i ESRS 1, AR16 (se Bilag 1). For hvert emne og tilhørende underemner skal virksomheden evaluere emnets relevans i forhold til virkning, risici og muligheder (IRO). Vurderes emnet enten at være væsentligt, eller har virksomheden allerede fastlagt politikker, truffet foranstaltninger eller målsætninger for emnet, skal virksomheden offentlige oplysninger om emnet.

Emnerne er ikke udtømmende, hvorfor ESRS giver mulighed for, at virksomheden kan give yderligere specifikke bæredygtighedsoplysninger, hvis de er væsentlige jf. væsentlighedsanalyse og ikke er dækket af ESRS-standarderne.

Omvendt kan virksomheden undlade alle oplysningskrav, hvis emnet ikke er omfattet af den emnespecifikke standard eller ikke vurderes væsentligt. I tilfælde af at klimaændringer ikke vurderes at være væsentligt for virksomheden (ESRS E1), skal der gives en detaljeret redegørelse for årsagen til dette. Ligeledes kan virksomheden vælge at give en kort redegørelse i forbindelse med andre emnespecifikke standarder, som ikke er væsentlige. Undlader virksomheden at fastlægge politikker, træffe beslutninger og/eller målsætninger for et relevant ESRS-emne, skal virksomheden angive, hvorfor emnet ikke er inkluderet og rapportere en tidsramme for, hvornår dette indføres.

Flowdiagrammet viser således processen for, hvornår og hvilke nuværende og potentielle væsentlige (på)virkninger og finansielle oplysninger og målepunkter virksomheden skal rapportere omkring. Forudsætningen herfor er en vurderingen af virkning og finansiell væsentlighed.

Vurdering af (på)virkning og finansiell væsentlighed

Vurdering af virkningens væsentlighed sker i tre trin, hvorefter virkningen skal vurderes ud fra alvorlighedsgrad, som yderligere bestemmes ud alvorligheden af tre.

Figur 8 viser processen til vurdering af virkningens væsentlighed og alvorlighedsgrad.

Virkningens væsentlighed	Forståelse af konteksten i forhold til dens virkninger, herunder dens aktiviteter, forretningsforbindelser og interesser.
	Identifikation af faktiske og potentielle virkninger (både negative og positive), herunder gennem samarbejde med interesser og eksperter. På dette trin kan virksomheden basere sig på videnskabelig og analytisk forskning i virkninger på bæredygtighedsspørgsmål.
	Vurdering af væsentligheden af dens faktiske og potentielle virkninger og fastlæggelse af de væsentlige forhold. På dette trin skal virksomheden vedtage tærskler for at afgøre, hvilke af virkningerne der vil være omfattet af dens bæredygtighedserklæring.
Alvorlighed	Skala: hvor alvorlig den negative virkning er, eller hvor gavnlig den positive virkning er, for mennesker eller miljøet.
	Omfang: hvor udbredte de negative eller positive virkningerne er. I tilfælde af miljøpåvirkninger kan omfanget forstås som graden af miljøskader eller en geografisk afgrænsning. I tilfælde af virkninger for mennesker kan omfanget forstås som antallet af personer, der påvirkes negativt.
	Uoprettelig karakter: hvorvidt og i hvilket omfang de negative virkninger kan afhjælpes, dvs. genopretning af miljøet eller de berørte mennesker til deres tidligere tilstand.

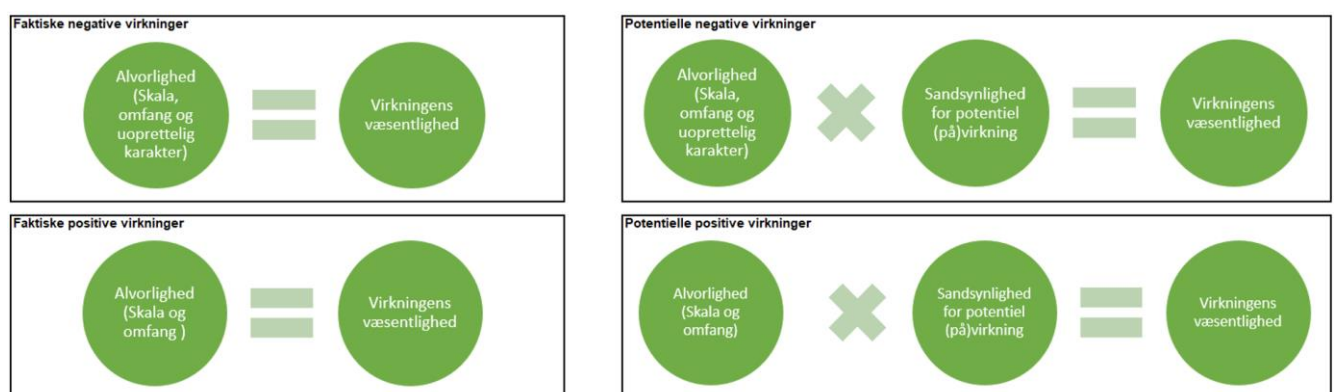
Figur 8. Virkningens væsentlighed og alvorsgrad.

Kilde: SEGES Innovation med inspiration fra ESRS.

For at få den endelige væsentlighedsvurdering af (på)virkingen skal alvorligheden vurderes.

For faktiske negative virkninger er væsentligheden baseret på virkningens alvorsgrad, mens den for potentielle negative virkninger er baseret på virkningens alvorlighedsgrad og sandsynlighed. Det vil sige, at faktiske negative virkninger altid er væsentlige, hvis de vurderes alvorlige. For potentielle negative virkninger skal alvorligheden vægtes med sandsynligheden for, at hændelsen indtræffer. Det betyder, at selvom en hændelse vurderes at være alvorlig, vil lav sandsynlighed for at hændelsen indtræffer medføre, at den ikke er væsentlig. Det samme gør sig gældende for positive virkninger, hvor væsentligheden er baseret på skala og omfang for faktiske virkninger, mens potentielle positive virkninger afhænger af skala, omfang og sandsynlighed.

Figur 9 illustrerer metoden til vurdering af virkningens væsentlighed.

Figur 9. Vurdering af virkningens væsentlighed.

Kilde: Egen virkning ud fra ESRS.

Ved vurdering af virkningens væsentlighed skal virksomheden inddrage berørte interesser. Det kan virksomheden vælge at gøre før, under og/eller efter analysen. Eksempler på berørte interesser omfatter interesseorganisationer, kunder, leverandører, medarbejdere, lokalsamfundet og forbrugere.

Som ved vurdering af væsentlighed skal virksomheden inddrage berørte interessenter enten før, under og/eller efter analysen. Under analyse af finansiel væsentlighed vil det primært være brugere af bæredygtighedsrapporteringen såsom investorer og aktionærer og andre eksperter i finansiel væsentlighed.

Figur 10 viser processen til vurdering af finansiel væsentlighed.

Finansiel væsentlighed	Finansiel væsentlighed vurderes ud fra risici eller muligheder, mens et bæredygtighedsspørgsmål er væsentligt ud fra et finansielt perspektiv, hvis det skaber risici eller muligheder, der påvirker (eller med rimelighed kan forventes at påvirke) virksomhedens finansielle stilling, indtjening, pengestrømme, adgang til finansiering eller kapitalomkostninger på kort, mellemlangt eller langt sigt
-------------------------------	---

Figur 10. Finansiel væsentlighed.

Kilde: SEGES Innovation med inspiration fra ESRS.

Den finansielle væsentlighed skal til forskel for virkningens væsentlighed altid vurderes ud fra sandsynlighed. Ved vurdering kan risici og muligheder stamme fra tidligere eller fremtidige begivenheder, som kan have indflydelse på virksomheden i henhold til definitionen i Figur 10.

Figur 11 illustrerer metoden til vurdering af finansiel væsentlighed.

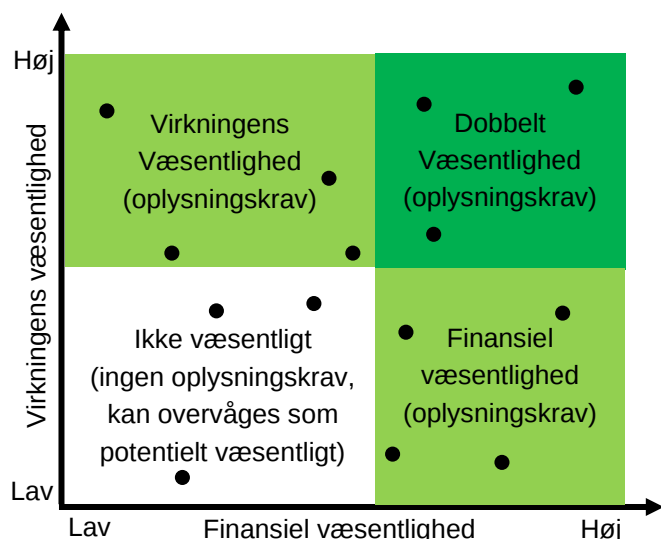
Figur 11. Vurdering af finansiel væsentlighed.

Kilde: Egen virkning ud fra ESRS.

Illustration af væsentlighedsvurdering

Når CSRD-virksomheden har analyseret og vurderet relevante ESG-emner i forhold til virkning, risici og muligheder (IRO), skal virksomheden offentliggøre den dobbelt væsentlighedsanalyse. Det gør de fleste virksomheder ved hjælp af en matrice.

Figur 12 viser en illustration af en dobbelt væsentlighedsmatrice.

Figur 12. Illustration af dobbelt væsentlighed.

Kilde: SEGES Innovation med inspiration fra ESRS og EFRAG.

Figuren viser, hvordan virksomheden vurderer og rangerer væsentlige emner (sorte prikker) ud fra virkning og finansiell væsentlighed. Emner i den mørkegrønne boks i det øverste højre hjørne er væsentlige både ud fra (på)virkning og finansielt perspektiv. Disse emner betegnes som dobbelt væsentlige, og er virksomhedens vigtigste oplysningskrav.

Emner i den grønne boks øverste i venstre hjørne er væsentlige emner for virkning. Disse emner er også vigtige for samfundet og interessenter, selvom de ikke er væsentlige for den finansielle væsentlighed. Det samme gør sig gældende for emnerne i den grønne boks i nederste højre hjørne med høj finansiell væsentlighed. Disse emner er vigtige for virksomhedens finansielle stilling, selvom de ikke er væsentlige for samfundet og interessenterne. ESRS stiller krav om, at virksomheden også har oplysningspligt for disse emner.

Derudover kan der være emner, som på nuværende tidspunkt ikke er væsentlige, men som virksomheden eller virksomhedens interessenter finder potentielt væsentlige. For øget gennemsigtighed kan virksomheden vælge at informere om disse emner i den hvide boks i nederste venstre hjørne.

Bilag 1: Bæredygtighedsspørgsmål, der skal medtages i væsentlighedsvurderingen

AR 16³. Når virksomheden foretager sin væsentlighedsvurdering, skal den tage hensyn til følgende liste over *bæredygtighedsspørgsmål*, der er omfattet af emnespecifikke ESRS. Når et givet bæredygtighedsspørgsmål på denne liste vurderes at være væsentligt som følge af virksomhedens væsentlighedsvurdering (se ESRS 2 IRO-1), skal virksomheden rapportere i overensstemmelse med de tilsvarende oplysningskrav i de relevante emnespecifikke ESRS. Anvendelsen af denne liste er ikke en erstatning for processen med at fastlægge væsentlige forhold. Denne liste er et redskab til at understøtte virksomhedens væsentlighedsvurdering. Virksomheden skal stadig tage hensyn til sine egne særlige omstændigheder, når den fastlægger sine væsentlige forhold. Virksomheden skal, om nødvendigt, også udarbejde enhedsspecifikke oplysninger om væsentlige *virksomheder*, *risici* og *muligheder*, der ikke er omfattet af ESRS, som beskrevet i punkt 11 i denne standard.

Emnespecifik ESRS	Bæredygtighedsspørgsmål omfattet af emnespecifikke ESRS		
	Emne	Underemne	Under-underemner
ESRS E1	Klimaændringer	• Tilpasning til klimaændringer • Modvirkning af klimaændringer • Energi	
ESRS E2	Forurening	• Luftforurening • Vandforurening • Jordbundsforurening • Forurening af levende organismer og fødevarerressourcer • Problematiske stoffer • Særligt problematiske stoffer • Mikroplast	
ESRS E3	Vand og havressourcer	• Vand • Havressourcer	• Vandforbrug • Vandudtag • Spildevandsudledning • Udledning af vand i havene • Udvinding og udnyttelse af havressourcer

³ AR16 henviser til punkt 16 i ESRS1, Tillæg A: Anvendelseskrav, som er en integreret del af ESRS 1, og som har samme gyldighed for de øvrige dele af ESRS-standard.

Emnespecifik ESRS	Bæredygtighedsspørgsmål omfattet af emnespecifikke ESRS		
	Emne	Underemne	Under-underemner
ESRS E4	Biodiversitet og økosystemer	Direkte drivkræfter for virkning på tab af biodiversitet	- Klimaændringer - Ændringer i arealanvendelsen, ændringer i anvendelsen af ferskvand og ændringer i anvendelsen af havet - Direkte udnyttelse - Invasive ikkehjemmehørende arter - Forurening - Andre
		Virkninger på arters tilstand	Eksempler: - Artens bestandsstørrelse - Artens udryddelsesrisiko på verdensplan
		Virkninger på økosystemers omfang og tilstand	Eksempler: - Jordforringelse - Ørkendannelse - Arealbefæstelse
		Virkninger på og afhængigheder af økosystemtjenester	
ESRS E5	Cirkulær økonomi	- Ressourcetilstrømning, herunder ressourceforbrug - Ressourceudstrømning i forbindelse med produkter og tjenesteydelser - Affald	
ESRS S1	Egen arbejdsstyrke	Arbejdsvilkår	- Sikker beskæftigelse - Arbejdstid - Tilstrækkelige lønninger - Arbejdsmarkedsdialog - Foreningsfrihed, eksistensen af samarbejdsudvalg og arbejdstagernes ret til information, høring og deltagelse - Kollektive overenskomstforhandlinger, herunder andelen af arbejdstagere, der er omfattet af kollektive overenskomster - Balance mellem arbejdsliv og privatliv - Sundhed og sikkerhed
		Eigebehandling og lige muligheder for alle, herunder:	- Ligestilling mellem kønnene og lige løn for arbejde af samme værdi - Uddannelse og kompetenceudvikling - Beskæftigelse og inklusion af personer med handicap - Foranstaltninger mod vold og chikane på arbejdspladsen - Mangfoldighed
		Andre arbejdsrelaterede rettigheder	- Børnearbejde - Tvangsarbejde - Ordentlige boligforhold - Privatlivets fred

Emnespecifik ESRS	Bæredygtighedsspørgsmål omfattet af emnespecifikke ESRS		
	Emne	Underemne	Under-underemner
ESRS S2	Arbejdstager i værdikæden	Arbejdsvilkår	- Sikker beskæftigelse - Arbejdstid - Tilstrækkelige lønninger - Arbejdsmarkedsdialog - Foreningsfrihed, herunder eksistensen af samarbejdsudvalg - Kollektive forhandlinger - Balance mellem arbejdsliv og privatliv - Sundhed og sikkerhed
		Egebehandling og lige muligheder for alle, herunder:	- Ligestilling mellem kønnene og lige løn for arbejde af samme værdi - Uddannelse og kompetenceudvikling - Beskæftigelse og inklusion af personer med handicap - Foranstaltninger mod vold og chikane på arbejdspladsen - Mangfoldighed
		Andre arbejdsrelaterede rettigheder	- Børnearbejde - Tvangsarbejde - Ordentlige boligforhold - Vand og sanitet - Privatlivets fred
ESRS S3	Berørte samfund	Samfundenes økonomiske, sociale og kulturelle rettigheder	- Ordentlige boligforhold - Passende fødevarer - Vand og sanitet - Arealrelaterede virkninger - Sikkerhedsrelaterede virkninger
		Fællesskabernes borgerlige og politiske rettigheder	- Ytringsfrihed - Forsamlingsfrihed - Konsekvenser for menneskerettighedsforkæmpere
		Oprindelige folks rettigheder	- Frit, forudgående og informeret samtykke - Selvbestemmelse - Kulturelle rettigheder
ESRS S4	Forbrugere og slutbrugere	Informationsrelaterede virkninger for forbrugere og/eller slutbrugere	- Privatlivets fred - Ytringsfrihed - Adgang til (kvalitets-)oplysninger
		Forbrugernes og/eller slutbrugernes personlige sikkerhed	- Sundhed og sikkerhed - En persons sikkerhed - Beskyttelse af børn
		Social inklusion af forbrugere og/eller slutbrugere	- Ikkeforskelsbehandling - Adgang til produkter og tjenester - Ansvarlig markedsføringspraksis
ESRS G1	Virksomhedernes adfærd	- Virksomhedskultur - Beskyttelse af whistleblowere - Dyrevelfærd - Politisk engagement - Forvaltning af forbindelser	

Bilag 2: Målepunkter, processer, politikker og målsætninger i ESRS

Til hjælp for at få et overblik over målepunkter, processer og politikker om målsætninger i ESRS, har EFRAG udarbejdet en tabel med hovedpunkterne inden for de emnespecifikke standarder.

E (32)	S (32)	G (6)
E1-1 – Omstillingsplan for modvirkning af klimaeændringer	S1-1 – Politikker vedrørende egen arbejdsstyrke	G1-1 – Virksomhedskultur og politikker for god forretningsst
E1-2 – Politikker vedrørende modvirkning af og tilpasning til klimaeændringer	S1-2 – Processer for samarbejde med egne arbejdstagere og arbejdstagerrepræsentanter om virkninger	G1-2 – Forvaltning af forbindelser med leverandører
E1-3 – Foranstaltninger og ressourcer i forbindelse med klimaforandningspolitikker	S1-3 – Processer til afhjælpning af negative virkninger og kanaler, hvor egne arbejdstagere kan give udtryk for bekymring	G1-3 – Forebyggelse og afsløring af korruption og bestikkel
E1-4 – Mål vedrørende modvirkning af og tilpasning til klimaeændringer	S1-4 – Etablering af foranstaltninger vedrørende væsentlige virkninger på egen arbejdsstyrke og tilgange til at afbøde væsentlige risici og forfølge væsentlige muligheder i forbindelse med egen arbejdsstyrke og effektiviteten af disse foranstaltninger	G1-4 – Bekræftede tilfælde af korruption eller bestikkelse
E1-5 – Energiforbrug og -miks	S1-5 – Mål vedrørende håndtering af væsentlige negative virkninger, fremme af positive virkninger og håndtering af væsentlige risici og muligheder	G1-5 – Politisk indflydelse og lobbyvirksomhed
E1-6 – Bruttodrivhusgasemissioner under anvendelsesområde 1, 2, 3 og samlede drivhusgasemissioner	S1-6 – Karakteristika for virksomhedens ansatte	G1-6 – Betalingspraksis
E1-7 – Projekter vedrørende optag af drivhusgasser og modvirkning af drivhusgasemissioner finansieret ved hjælp af CO2-kreditter	S1-7 – Karakteristika for ikkeansatte arbejdstagere i virksomhedens egen arbejdsstyrke	
E1-8 – Intern CO2-prissætning	S1-8 – Kollektive overenskomstforhandlinger og social dialog	
E1-9 – Forventede finansielle virkninger af væsentlige fysiske risici og omstillingsrisici og potentielle klimarelaterede muligheder	S1-9 – Mangfoldighedsparametre	
	S1-10 – Tilstrækkelige lønninger	
E2-1 – Politikker vedrørende forurening	S1-11 – Social beskyttelse	
E2-2 – Foranstaltninger og ressourcer i forbindelse med forurening	S1-12 – Personer med handicap	
E2-3 – Mål vedrørende forurening	S1-13 – Parametre for uddannelse og kompetenceudvikling	
E2-4 – Forurening af luft, vand og jord	S1-14 – Sundheds- og sikkerhedsparametre	
E2-5 – Problematiske stoffer og særligt problematiske stoffer	S1-15 – Parametre for balancen mellem arbejdsliv og privatliv	
E2-6 – Forventede finansielle konsekvenser af forureningsrelaterede virkninger, risici og muligheder	S1-16 – Kompensationsparametre (lønforskel og samlet kompensation)	
	S1-17 – Hændelser, klager og alvorlige virkninger på menneskerettighederne	
E3-1 – Politikker vedrørende vand- og havressourcer		
E3-2 – Foranstaltninger og ressourcer i forbindelse med vand- og havressourcer	S2-1 – Politikker vedrørende arbejdstagere i værdikæden	
E3-3 – Mål vedrørende vand- og havressourcer	S2-2 – Processer for samarbejde med arbejdstagere i værdikæden om virkninger	
E3-4 – Vandforbrug	S2-3 – Processer til afhjælpning af negative virkninger og kanaler, hvor egne arbejdstagere kan give udtryk for bekymring	
E3-5 – Forventede finansielle konsekvenser af vand- og havressourcerelaterede virkninger, risici og muligheder	S2-4 – Etablering af foranstaltninger vedrørende væsentlige virkninger på arbejdstagere i værdikæden og tilgange til at styre væsentlige risici og forfølge væsentlige muligheder i forbindelse med arbejdstagere i værdikæden og effektiviteten af disse foranstaltninger	
	S2-5 – Mål vedrørende håndtering af væsentlige negative virkninger, fremme af positive virkninger og håndtering af væsentlige risici og muligheder	
E4-1 – Omstillingsplan og hensyntagen til biodiversitet og økosystemer i strategi og forretningsmodel		
E4-2 – Politikker vedrørende biodiversitet og økosystemer	S3-1 – Politikker vedrørende berørte samfund	
E4-3 – Foranstaltninger og ressourcer vedrørende biodiversitet og økosystemer	S3-2 – Processer for samarbejde med berørte samfund om virkninger	
E4-4 – Mål vedrørende biodiversitet og økosystemer	S3-3 – Processer til afhjælpning af negative virkninger og kanaler, hvor berørte samfund kan give udtryk for bekymring	
E4-5 – Konsekvensparametre i forbindelse med biodiversitet og ændringer i økosystemer	S3-4 – Etablering af foranstaltninger vedrørende væsentlige virkninger på berørte samfund og tilgange til at styre væsentlige risici og forfølge væsentlige muligheder i forbindelse med berørte samfund og effektiviteten af disse foranstaltninger	
E4-6 – Forventede finansielle konsekvenser af biodiversitets- og økosystemrelaterede risici og muligheder	S3-5 – Mål vedrørende håndtering af væsentlige negative virkninger, fremme af positive virkninger og håndtering af væsentlige risici og muligheder	
E5-1 – Politikker vedrørende ressourceforbrug og cirkulær økonomi		
E5-2 – Foranstaltninger og ressourcer i forbindelse med ressourceanvendelse og cirkulær økonomi	S4-1 – Politikker vedrørende forbrugere og slutbrugere	
E5-3 – Mål vedrørende ressourceforbrug og cirkulær økonomi	S4-2 – Processer for dialog med forbrugere og slutbrugere om virkninger	
E5-4 – Ressourceflustrømning	S4-3 – Processer til afhjælpning af negative virkninger og kanaler, hvor forbrugere og slutbrugere kan give udtryk for bekymring	
	S4-4 – Etablering af foranstaltninger vedrørende væsentlige virkninger på forbrugere og slutbrugere og tilgange til at håndtere væsentlige risici og forfølge væsentlige muligheder i forbindelse med forbrugere og slutbrugere samt effektiviteten af disse foranstaltninger	
E5-5 – Ressourceudstrømning		
E5-6 – Forventede finansielle virkninger af ressourceforbrug og virkninger, risici og muligheder i forbindelse med den cirkulære økonomi	S4-5 – Mål vedrørende håndtering af væsentlige negative virkninger, fremme af positive virkninger og håndtering af væsentlige risici og muligheder	

Figur B2.1. Målepunkter, processer, politikker og målsætninger i ESRS.

Kilde: SEGES Innovation med inspiration fra ESRS.

Derudover kan landbrugsvirksomheden blive mødt med flere målepunkter, afhængigt af væsentlighedsanalysen hos den finansielle virksomhed eller aftagervirksomheden.

Kildeliste

- Arla. (2023). *Konsolideret Årsrapport 2022*. https://www.arla.com/493297/globalassets/arla-global/company---overview/investor/annual-reports/2022/arla-annual-report-2022_dk2.pdf
- Deloitte (2023). *Heads Up - Frequently Asked Questions About the E.U. Corporate Sustainability Reporting Directive*. August 17, 2023. <https://dart.deloitte.com/USDART/home/publications/deloitte/heads-up/2023/csrd-corporate-sustainability-reporting-directive-faqs>
- Det Europæiske Råd. (2022). *Rådet giver afsluttende grønt lys for direktivet om virksomheders bæredygtighedsrapportering*. <https://www.consilium.europa.eu/da/press/press-releases/2022/11/28/council-gives-final-green-light-to-corporate-sustainability-reporting-directive/>
- Det Europæiske Råd. (2022). *EUROPA-PARLAMENTETS OG RÅDETS DIREKTIV om ændring af forordning (EU) nr. 537/2014, direktiv 2004/109/EF, direktiv 2006/43/EF og direktiv 2013/34/EU for så vidt angår virksomheders bæredygtighedsrapportering*. <https://data.consilium.europa.eu/doc/document/PE-35-2022-INIT/da/pdf>
- Det Europæiske Råd (2023). *Questions and Answers on the Adoption of European Sustainability Reporting Standards*. https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/en/qanda_23_4043
- Det Europæiske Råd. (2023). *Implementing and delegated acts - CSRD - Endelig ESRS-direktiv*. https://finance.ec.europa.eu/regulation-and-supervision/financial-services-legislation/implementing-and-delegated-acts/corporate-sustainability-reporting-directive_en
- Det Europæiske Råd. (2023). *KOMMISSIONENS DELEGEREDE FORORDNING (EU) 2023/2772 af 31. juli 2023 om supplerende regler til Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 2013/34/EU for så vidt angår standarder for bæredygtighedsrapportering (EØS-relevant tekst)*. https://eur-lex.europa.eu/legal-content/DA/TXT/HTML/?uri=OJ:L_202302772
- EFRAG. (2022). *First Set of draft ESRS*. <https://www.efrag.org/lab6>
- EFRAG. (2023). *Value Chain Implementation Guidance (VC IG)*. <https://www.efrag.org/Meetings/2307280747599961/EFRA-GRB-Meeting-23-August-2023>
- EFRAG. (2023). *Materiality Assessment Implementation Guidance (MA IG)*. <https://www.efrag.org/Meetings/2307280747599961/EFRA-GRB-Meeting-23-August-2023>
- Europa-kommissionen. (2018). *Handlingsplan for finansiering af bæredygtig vækst*. <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/DA/TXT/PDF/?uri=CELEX:52018DC0097&from=EN>
- Kjeldgaard, K. (2020). *Bæredygtig finansiering i fremtiden – et overblik over påvirkning og udvikling*. SEGES Innovation, Strategi & Vækst. https://www.landbrugsinfo.dk/-/media/landbrugsinfo/public/4/d/f/notat_landbrugsinfo_adgang_gron_finansiering.pdf
- Kjeldgaard, K. (2023). *Krav til landbrugsvirksomhedernes ESG-rapportering*. SEGES Innovation, Strategi & Vækst. https://www.landbrugsinfo.dk/public/c/b/4/strategi_krav_landbrugsvirksomheders_esg_rapportering

Kjeldgaard, K. (2023). *Påvirkning af EU Taksonomi og CSRD på landbrugsvirksomheden*. SEGES Innovation, Strategi & Vækst. https://www.landbrugsinfo.dk/public/f/e/f/strategi_eu_taksonomi_csrd_landbrugsvirksomhed

KPMG. (2023). *Bliv klar til nye IFRS Sustainability Disclosure Standards*. <https://kpmg.com/dk/da/home/indsigt/2022/04/ifrs-sustainability-disclosure-standards-.html>

KPMG. (2023). *Get ready for European Sustainability Reporting Standards*. <https://assets.kpmg.com/content/dam/kpmg/xx/pdf/2022/07/talkbook-get-ready-for-esrs.pdf>

KPMG. (2023). *Ved du, hvad der gemmer sig i din værdikæde? - KPMG Danmark*. <https://kpmg.com/dk/da/home/indsigt/2023/02/ved-du-hvad-der-gemmer-sig-i-din-vaerdikaede--det-bor-du.html>

PwC. (2022). *EU Newsletter Sustainability Reporting #5*. https://images.content.pwc.com/Web/PwCGlobal/%7B131cca16-b4b2-45cf-952e-9ddb28c12e%7D_EU_Newsletter_5_-_Sustainability_Reporting.pdf

PwC. (2023). *EU Newsletter Sustainability Reporting #6*. https://images.content.pwc.com/Web/PwCGlobal/%7B131cca16-b4b2-45cf-952e-9ddb28c12e%7D_EU_Newsletter_5_-_Sustainability_Reporting.pdf

Witt, N. (2023). *ESG Reporting in the Agricultural Sector – Stakeholder Analysis of the EU Corporate Sustainability Reporting Directive's Implications for the Danish Food Value Chain*. Aarhus Universitet.

SEGES Innovation P/S
Agro Food Park 15, 8200 Aarhus N

T: +45 8740 5000 - F: +45 8740 5010 - E: info@seges.dk

Ansvar: Informationerne på denne side er af generel karakter og søger ikke at løse individuelle eller konkrete rådgivningsbehov. SEGES Innovation P/S er således i intet tilfælde ansvarlig for tab, direkte såvel som indirekte, som brugere måtte lide ved at anvende notatets informationer.